

Львівський національний університет імені Івана Франка
Філологічний факультет
Кафедра української мови імені професора Івана Ковалика

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Декан філологічного факультету
Пилипчук С.М.

“30” серпня 2020 року

ПРОГРАМА ФАХОВОГО ВИПРОБУВАННЯ ЗІ СУЧАСНОЇ УКРАЇНСЬКОЇ ЛІТЕРАТУРНОЇ МОВИ

галузь знань	<u>03 Гуманітарні науки</u> (шифр і назва напрямку підготовки)
спеціальність	<u>035 Філологія</u> (шифр і назва спеціальності)
спеціалізація	<u>035.03 Слов'янські мови та літератури (переклад включно)</u> (назва спеціалізації)
факультет	<u>філологічний</u> (назва інституту, факультету, відділення)

Питання на державний іспит зі «Сучасної української літературної мови»

1. Аспекти вивчення звуків людської мови. Фонема та її функції. Звукові вияви фонем.
2. Безсполучникові складні речення і проблема їх класифікації.
3. Вигук як частина мови. Звуконаслідувальні слова.
4. Внесок проф. І. Ковалика у розвиток української дериватології.
5. Голосні фонемі української мови і їх класифікація.
6. Граматична основа двоскладного речення. Структурні типи підметів і способи їх морфологічного вираження.
7. Дериватологія і її місце в системі науки про мову. Афіксальні й безафіксні способи словотворення в українській мові.
8. Дієслівна категорія виду. Способи творення видових форм.
9. Дієслівна категорія перехідності / неперехідності.
10. Додаток і його різновиди. Способи морфологічного вираження прямих і непрямих додатків. Критерії розмежування додатків і обставин.
11. Дієслівна категорія стану. Засоби вираження станових значень.
12. Історичні зміни в морфемній будові слова та їх наслідки.
13. Дієслово як частина мови. Форми дієслова. Питання про дієприкметник і дієприслівник та їх місце в системі частин мови.
14. Звертання у складі речення. Трактуювання синтаксичних функцій вокатива.
15. Друга відміна іменників. Особливості словозміни іменників II відміни.
16. Складнопідрядні речення з підрядними з'ясувальними.
17. Займенник як частина мови. Погляди мовознавців на частиномовний статус займенників. Розряди займенників. Морфологічні особливості займенників.
18. Іменний складений присудок і способи його морфологічного вираження.
19. Іменник як частина мови. Семантичні групи іменників.
20. Категорія відмінка іменників.
21. Категорія істот і неістот іменника.
22. Морфемна будова слова. Характеристика кореня і афіксів.
23. Категорія особи і числа дієслова.
24. Категорія роду іменників.
25. Односкладні речення і їх класифікація.
26. Категорія способу дієслова. Творення форм наказового способу.
27. Орфоепічні норми української літературної мови. Типові порушення норм вимови голосних і приголосних звуків.
28. Категорія часу дієслова. Творення часових форм.
29. Підрядний зв'язок і його різновиди (прислівний – неприслівний, передбачуваний – непередбачуваний, обов'язковий – необов'язковий).
30. Категорія числа іменників.
31. Речення із вставними і вставленими конструкціями і їх структура.
32. Кількісні числівники (прості, складні, складені) і особливості їх словозміни. Історичний коментар.
33. Складні речення з різними видами зв'язку.
34. Морфологічні парадигми, їх типи.
35. Складнопідрядні речення з кількома підрядними частинами. Способи підпорядкування підрядних частин.
36. Незмінювані іменники в українській мові і їх граматичні значення.
37. Парадигми прикметників твердої і м'якої групи. Відмінювання прикметників з елементом – *лиций*.
38. Перша відміна іменників. Особливості відмінювання іменників I відміни.
39. Повні і неповні речення. Види неповних речень. Питання про еліптичні речення.

40. Погляди вчених на дієприслівник і його місце в системі частин мови. Творення дієприслівників.
41. Позиційні та історичні чергування приголосних.
42. Погляди лінгвістів на дієприкметник і його місце в системі частин мови. Активні і пасивні дієприкметники, їх творення та вживання.
43. Позиційні та історичні чергування голосних.
44. Поділ дієслів на дієвідміни за основою інфінітива та формами теперішнього часу. Атематичні дієслова.
45. Поняття морфеми і морфа. Аломорф і варіант морфеми.
46. Правопис слів іншомовного походження.
47. Предикативність як основна ознака речення.
48. Приголосні фонери української мови і їх класифікація.
49. Прийменник як частина мови. Групи прийменників за походженням і будовою. Погляди вчених на частиномовний статус прийменника.
50. Прикметник як частина мови. Семантичні групи прикметників. Взаємоперехід прикметників у групах.
51. Принципи класифікації складнопідрядних речень (логіко-граматична, формально-граматична, структурно-семантична).
52. Принципи класифікації слів на частини мови.
53. Речення з однорідними членами. Проблема однорідних присудків.
54. Принципи поділу іменників на відміни та групи. Іменники, що стоять поза відмінами.
55. Присвійні, вказівні та означальні займенники, особливості їх словозміни.
56. Речення як синтаксична одиниця, його ознаки. Аспекти вивчення речення.
57. Прислівник як частина мови. Розряди прислівників за значенням і походженням.
58. Речення з відокремленими членами. Причини, засоби і умови відокремлення членів простого речення. Відокремлення поширених і непоширених означень та обставин.
59. Речення розчленованої і нерозчленованої структури. Складнопідрядні речення з підрядними часу й умови.
60. Розряди обставин за значенням і способи їх морфологічного вираження.
61. Семантико-синтаксичний аспект вивчення речення.
62. Складне речення, особливості будови його предикативних частин. Класифікація складних речень.
63. Словотвірна і морфемна будова слова.
64. Складнопідрядні речення з підрядними обставинними.
65. Складнопідрядні речення з підрядними означальними. Питання про займенниково-означальні речення.
66. Складносурядні речення і їх різновиди.
67. Словосполучення як синтаксична одиниця. Питання про обсяг поняття «словосполучення». Класифікація словосполучень.
68. Словотвірне значення і його типи: мутаційне, модифікаційне, транспозиційне.
69. Сполучник як частина мови. Сурядні і підрядні сполучники, їх різновиди. Сполучники і сполучні слова, критерії їх розмежування.
70. Способи синтаксичного зв'язку між компонентами підрядних словосполучень
71. Стверджувальні і заперечні речення.
72. Структурні типи дієслівних присудків і способи їх морфологічного вираження.
73. Ступені порівняння якісних прикметників і творення їх форм.
74. Третя відміна іменників. Особливості відмінювання іменників III відміни.
75. Узгоджені і неузгоджені означення, способи їх морфологічного вираження. Критерії розмежування неузгоджених означень і непрямих додатків.
76. Частина як частина мови. Класифікація часток.
77. Четверта відміна іменників. Особливості словозміни іменників IV відміни.
78. Типи простих речень за значенням і будовою.

79. Фонетичне і граматичне освоєння слів іншомовного походження.
80. Числівник як частина мови. Групи числівників за значенням і будовою. Питання про порядкові числівники. Граматичні категорії числівників.
81. Предмет, об'єкт і завдання методики навчання української мови в середній школі.
82. Принципи навчання української мови в середній школі (загальнодидактичні та лінгводидактичні).
83. Основні принципи та структура навчальних програми з української мови для 5-9 та 10-11 класів (профільний рівень та рівень стандарту).
84. Традиційні методи навчання української мови
85. Нетрадиційні методи навчання мови. Інтерактивні методи та їх використання в середній школі.
86. Засоби навчання української мови та їх використання (дидактичний матеріал, наочність, технічні засоби).
87. Основні підходи до типології уроків з української мови. Інноваційні типи уроків
88. Макро- і мікроструктура уроку з української мови.
89. Типологія вправ з української мови в загальноосвітній школі.
90. Шляхи та засоби підвищення кваліфікації вчителя мови в умовах нової української школи.

Рекомендована література з:

ЛЕКСИКОЛОГІЇ

Методичне забезпечення:

1. Ціхоцький І., Левчук О. Лексикографічний практикум: навчально-методичний посібник для студентів I курсу філологічного факультету / І.Ціхоцький, О.Левчук. – Львів, 2013. – 113 с.
2. Ціхоцький І., Левчук О. Лексикологія сучасної української літературної мови. Практикум: Навчально-методичний посібник для студентів I курсу філологічного факультету / Іван Ціхоцький, Оксана Левчук. – Львів: [б.в.], 2014. – 258 с.

Основні джерела:

1. Лисиченко Л.А. Лексикологія сучасної української мови. Семантична структура слова. – Х.: Вища шк., Вид-во при ХДУ, 1977.
2. Сучасна українська літературна мова: Підручник / А. П. Грищенко, Л. І. Мацько, М. Я. Плющ, та ін.; За ред. А. П. Грищенка. – 2-ге вид. – К.: Вища шк., 1997.
3. Сучасна українська літературна мова: Підручник / М. Я. Плющ, С. П. Бевзенко, Н. Я. Грипас та ін.; За ред. М. Я. Плющ. – 3-є вид. – К.: Вища шк., 2001.
4. Сучасна українська мова: Підручник / О. Д. Пономарів, В. В. Різун, Л. Ю. Шевченко та ін.; За ред. О.Д. Пономарева. – 3-є вид. – К.: Либідь, 2005.
5. Українська мова: Практикум. Навчальний посібник / Пазяк О. М., Сербенська О.А., Фурдуй М. І., Шевченко Л. Ю. – К., Либідь, 2000.
6. Ющук І. П. Українська мова. – К., Либідь, 2005.

Додаткові джерела

1. Авксентьева Л.Г., Калашник В. С., Ужченко В. Д. Фразеологія сучасної української мови. – У., 1977.

2. Антисуржик: Вчимося ввічливо поводитись і правильно говорити: Посібник / Заг. ред. О. Сербенської. – Л., 1994.
3. Антоненко-Давидович Б. Д. Як ми говоримо. – К., 1991 (та ін. видання).
4. Бевзенко С. П. Українська діалектологія. – К., 1995.
5. Великий тлумачний словник сучасної української мови / В. Т. Бусел (уклад. та голов. ред.) – К.: Перун, 2005.
6. Волкотруб Г.Й. Практична стилістика сучасної української мови: Використання морфологічних засобів мови. – К., 1998.
7. Волощак М. Неправильно – правильно: Довідник з українського слововживання. За матеріалами ЗМІ. – К., 2000.
8. Ганич Д. І., Олійник І. С. Словник лінгвістичних термінів. – К.: Вища шк., 1985.
9. Головащук С. І. Перекладні словники і принципи їх укладання: На лексичному матеріалі російської та української мов. – К.: Наук. думка, 1976.
10. Головащук С.І. Словник-довідник з правопису та слововживання / За ред. В.М.Русанівського. – К., 1989.
11. Горецький П.Й. Історія української лексикографії. – К., 1963.
12. Гринчишин Д. Г., Сербенська О. А. Словник паронімів української мови. – К., 1986.
13. Гринчишин Д., Капелюшний А., Сербенська О., Терлак З. Словник-довідник з культури української мови. – Л., 1996.
14. Демська О. М., Кульчинський І. М. Словник омонімів української мови. – Львів, 1996.
15. Демський М. Т. Фраземна паронімія // УМЛШ, 1988, № 1.
16. Друм Т. Сленг: погляд зсередини // Дивослово, 1998, № 12.
17. Івченко А. Українська народна фразеологія: ономазіологія, ареали, етимологія. – Х., 1997.
18. Капелюшний А. О. Типологія журналістських помилок. – Л., 2000.
19. Караванський С. Пошук українського слова, або Боротьба за національне «я». – К., 2002.
20. Караванський С. Російсько-український словник складної лексики. – К., 1998
21. Караванський С. Секрети української мови. – К., 1994.
22. Коваль А. П. Слово про слово. – К., 1976.
23. Коваль А. П., Коптілов В. В. Крилаті вислови в українській літературній мові. – К., 1975.
24. Критенко А. П. Паронімія в українській мові // Мовознавство, 1986, № 3.
25. Культура української мови: Довідник / За ред. В. М. Русанівського. – К., 1990.
26. Кульчицька Т.Ю. Українська лексикографія ХІІІ – ХХ ст.: Бібліограф. покажчик. – Л., 1999.
27. Лисиченко Л. А. Лексикологія сучасної української мови. Семантична структура слова. – Х.: Вища шк., Вид-во при ХДУ, 1977.
28. Мамрак А. В. Проблеми словотвірної омонімії // Мовознавство, 1992, № 3.
29. Мацько Л. І., Сидоренко О. М. Українська мова: Посібник. – 2-е вид. – К.: Либідь, 1996.
30. Медведєв Ф. П. Українська фразеологія: Чому ми так говоримо. – Х.: Вища шк., 1978.
31. Москаленко А. А. Нарис з історії української лексикографії. – К., 1961.
32. Москвин В. П. Эвфемизмы: системные связи, функции и способы образования // Вопросы языкознания, 2001, № 3.
33. Муқан Г. М. Багатозначність і омонімія // УМЛШ, 1970, № 8.
34. Непийвода Н. Ф. Сам собі редактор: Порадник з української мови. – К., 1998.
32. Нечитайло О. І. Синоніми в лексикографії. – К., 1987.
33. Німчук В. В. Давньоруська спадщина в лексиці української мови. – К.: Наукова думка, 1992.
34. Пазяк О. М., Кисіль Г. Г. Українська мова і культура мовлення. – К., 1995.
35. Полюга Л. М. Словник антонімів / За ред. Л. Г.Паламарчука. – К.: Довіра, 2001.
36. Пономарів О. Д. Культура слова: Мовностилістичні поради. – К., 2003.
37. Потелло Н.Я. Українська мова і ділове мовлення. – К., 2002.

38. Різун В. В., Мамалига А. І., Феллер М. Д. Нариси про текст. – К., 1998.
39. Селіванова О. О. Концептуалізація просторової орієнтації в українських фраземах // Мовознавство, 2004, № 1.
40. Селіванова О. О. Нариси з української фразеології (психолінгвістичний та етнокультурний аспекти). – К.; Черкаси: Брама, 2004.
41. Сербенська О., Волощак М. Актуальне інтерв'ю з мовознавцем. – К.: Вид. центр «Просвіта», 2001.
42. Сімонок В.П. Семантико-функціональний аналіз іншомовної лексики в сучасній українській мовній картині світу. – Х.: Основа, 2000.
43. Скрипник Л. Г. Фразеологія української мови. – К., 1973.
44. Словник іншомовних слів / За ред. О. С. Мельничука. – К., 1984.
45. Словник синонімів української мови: У 2 т / А. А. Бурячок, Г. М. Гнатюк, С. І. Головащук та ін. – К.: Наук. думка, 2001.
46. Ставицька Л. Арго, жаргон, сленг. – К.: Критика, 2005.
47. Ставицька Л. О. Незаконослухняна мова // Коментар, 2004, № 3.
48. Ставицька Л. О. Проблеми й аспекти вивчення жаргонної лексики: Соціолінгвістичний аспект // Українська мова, 2001, № 1.
49. Сухопар В. Ф. Бібліографія українських словників (1990-1997) // Вестник Международного славянского университета. – Х., 2000.
50. Сучасна українська літературна мова: Довідник / Л. Ю. Шевченко, В. В. Різун, Ю. В. Лисенко; За ред. О. Д. Пономарева. – 2-е вид. – К.: Либідь, 1996.
51. Сучасна українська літературна мова: Лексика. Фразеологія / За заг. ред. І. К. Білодіда. – К.: Наук. думка, 1969.
52. Тараненко О. О. Деякі питання теорії синонімії словника // Мовознавство, 1983, № 3.
53. Тараненко О. О. Новий словник української мови: Концепція і принципи укладання словника. – Кам'янець-Подільський, 1996.
54. Тараненко О. О. Сучасні тенденції до перегляду нормативних засад української літературної мови і явище пуризму // Мовознавство, 2006. – № 1.
55. Ткаченко О. До концепції нового «Словника української мови» // Українська мова. – 2002. – №1.
56. Тоцька Н.І. Сучасна українська літературна мова: Завдання і вправи. – К., 1995.
57. Ужченко В. Д. Народження і життя фразеологізму. – К.: Рад. школа, 1988.
58. Українська мова: Енциклопедія. – Вид. 2-ге, виправлене і доповнене – К., 2004 (відповідні статті).
59. Український правопис (4-е видання, виправлене й доповнене). – К., 1997 (і наст. стереотип. видання).
60. Фразеологічний словник української мови: У 2 т. – К., 1993.
61. Чак Є.Д. Складні випадки правопису та слововживання. – К., 1998.
62. Шевченко Л. Ю., Різун В. В., Лисенко Ю. В. Сучасна українська мова: Довідник. – К., 1993.

ФОНЕТИКИ

1. Асіїв Л., Пілецький В. Тестові завдання з фонетики та фонології сучасної української літературної мови для студентів філологічного факультету. – Львів, 2008.
2. Горпинич В.О. Сучасна українська літературна мова. Морфеміка. Словотвір. Морфонологія. – К., 1999. – С.162-204.
3. Жовтобрюх М.А., Кулик Б.М. Курс сучасної української літературної мови. Ч.1, – 4-е вид. – К., 1972.
4. Коструба П.П. Фонетика сучасної української літературної мови. Ч.1. – Львів, 1963.

5. Орфоепічний словник. Укладач М.І.Погрібний. – К., 1984.
6. Пілецький В. Практичні завдання з фонетики та фонології сучасної української літературної мови для студентів філологічного факультету. – Львів, 2001.
7. Сучасна українська літературна мова / За ред. М.Я.Плющ – К., 1994. – С.16 -115.
8. Сучасна українська літературна мова. Вступ. Фонетика / За ред. І.К.Білодіда. – К., 1969.

ДЕРИВАТОЛОГІЇ І МОРФЕМІКИ

1. ВакарюкЛ., Панцьо С.Українська мовпа. Морфеміка і словотвір Тернопіль, 1999. – 218с.
2. Горпинич В. О. Сучасна українська літературна мова. Морфеміка. Словотвір. Морфонологія. К.:Вища школа, 1999. – 207с.
3. Клименко Н.Ф. Основи морфеміки сучасної української мови. – К.,1998. – 183с.
4. Возний Т.М. До питання про генезис і функції афіксів//Вісник Львівського університету. Серія філологічна. – Вип 18. – 1988
5. Городенська К.Р. Про префікси і префіксоїди в українській мові // Мовознавство. – 1986. - №1.
6. Ільїн В.С.Префікси в сучасній українській мові. – К., -1953.
7. Карпіловська Є.А. Суфіксальна підсистема сучасної української літературної мови. К., 1999.
8. Клименко Н.Ф., Карпіловська Є.А. Морфемно-словотвірний фонд української мови як дослідницька та інформаційно-довідкова система// Мовознавство. -1990. -№6.
9. Ковалик І.І. Про морфемі (морфи) у сфері мови і мовлення// Мовознавство -1982. № 1.
10. Сікорська З.С. Постфікси в українському мовознавстві // Українська мова -2003. – №3-4.
11. Яценко І.Т. Явище спрощення в морфемному складі слова // УМЛШ. – 1973. – №3
12. Ващук В.О.Флективний спосіб творення похідних іменників // УМЛШ. – 1973. №10.
13. ГрещукВ.В.Український відприкметниковий словотвір. Івано-Франківськ. – 1995.
14. Грещук В.В. Формування основоцентричної дериватології // Василь Грещук, Роман Бачкур, Ірина Джочка, Наталя Пославська Нариси з осново центричної дериватології. – Івано-Франківськ. -2007. –С.19-28.
15. Грещук в.В. Семантична дериватологія: передумови формування і перспектива //Вісник Прикарпатського університету. Філологія. – Івано-Франківськ. – Вип.ХУ –ХУІІІ. – С.3–11.
17. Карпіловська Є. Нова Україна у словотвірній номінації.:зміни в мовному «кресленні» світу//Відоображення історії та культури народу в словотворенні. – К.,– 2010. – С.91 – 109.
18. КлименкоН.Ф.Словотворча структура і семантика складних слів у сучасній українській мові. К. 1984
19. Ковалик І.І. Проблеми суфіксальної омонімії та синонімії в сфері іменників слов'янських мов // Іван.Ковалик Вчення про словотвір: Вибрані праці. – Ч.І. – Івано-Франківськ –Львів, 2007 С.288-314.Ковалик І.І. Основні проблеми вчення про словотвір// Іван Ковалик. Вчення про словотвір: Вибрані праці... С.236-261.
20. Ковалик І.І.Про корінь слова та його роль у процесі словотворення// Іван.Ковалик Вчення про словотвір: Вибрані праці... С.320-326.
21. Ковалик І.І. «Словотворчий» чи «словотвірний»? // Іван Ковалик Вчення про словотвір: Вибрані праці...С.358-359.
22. Невідомська Л.Л.Ще раз про сутність лексико- семантичної деривації //Актуальні проблеми українського словотвору. –Івано-Франківськ, 2002 – С.105- 117.
23. Сікорська З.С. Постфікси в українському мовознавстві// Українська мова –2003- №3-4
24. Словотвір сучасної української літературної мови. – К., -1979.
25. Соколова С.О.Префіксальний словотвір дієслів у сучасній українській мові . – К.,2003.
26. Українська мова: Енциклопедія. – К., 2000.

СЛОВНИКИ

1. Вакарюк Л.О., Панцьо С.Є. Український словотвір у термінах: Словник-довідник. – Тернопіль. . - 2007.
2. Ганич Д.І., Олійник І.С. Словник лінгвістичних термінів. – К, 1985.
3. Етимологічний словник української мови. – К.. 1982 – 2006. – Т.І-УІ.
4. Карпіловська Є.А. Кореневий гніздовий словник української мови. – К.,2002.
5. Клименко Н.Ф., Карпіловська Є.А., Карпіловський В.С., Недозим Т.І. Словник афіксальних морфем української мови. –К., 1998.
6. Полюга Л.М. Словник українських морфем. – Львів. -2001.
7. Сікорська З.С. Українсько-російський словотворчий словник. – К., 1974.
8. Словник іншомовних слів. – К., -2000
9. Словник української мови: в 11-ти томах. К. -1970- 1980.
10. Яценко І.Т. Морфемний аналіз: Словник-довідник: у 2т.- !. -1980-1981.

МОРФОЛОГІЇ

Базова

1. Безпояско О. К., Городенська К. Г., Русанівський В. М. Граматика української мови: Морфологія. – К., 1993.
2. Вихованець І. Р. Частина мови в семантико-граматичному аспекті. – К., 1988.
3. Вихованець І. Р., Городенська К. Г. Теоретична морфологія української мови. – К., 2004.
4. Горпинич В. О. Морфологія української мови. – К., 2004.
5. Жовтобрюх М. А. Українська літературна мова. – К., 1984.
6. Курс сучасної української літературної мови: В 2 т. / За ред. Л. А. Булаховського. – К., 1951. – Т. 1.
7. Кучеренко І. К. Теоретичні питання граматики української мови. Морфологія. – К., 1961. – Ч. I; 1964. – Ч. II.

Допоміжна література

1. Білоноженко В. М. Семантика постфіксальних дієслів з ознакою кольору // Мовознавство. – 1980. – № 2.
2. Ващенко В. С. Стилiстичнi властивостi займенникiв // Научные записки Днепропетровского государственного университета. – Дніпропетровськ. – 1949. – Т. XXXV.
3. Вихованець І. Р. Морфологічні і семантичні відмінки // Функціонально-когнітивні вияви граматичних структур: Зб. наук. пр. – К., 1998.
4. Вихованець І. Р. Семантико-синтаксичні параметри прийменника (на матеріалі східнослов'янських мов) // Мовознавство. – 1986. – № 6.
5. Вихованець І. Р. Чи доречний в українській граматичній термінології термін неозначена форма дієслова // Українська термінологія і сучасність. – К., 2007.
6. Гмир І. С. Дієслова умовного і наказового способів // Українська мова і література в школі. – 1973. – № 4.
7. Гнатюк Г. М. Дієприкметник у сучасній українській літературній мові. – К., 1982.
8. Городенська К. Г. Дериваційна природа давального адресатної посесивності // Лінгвістичні студії. – Донецьк: ДонНУ, 1999. – Вип. 5.

9. Жук В. М. Дієслова майбутнього часу // Українська мова і література в школі. – 1974. – № 3.
10. Загнітко А. П. Категорія роду в системі граматичних категорій іменника // Мовознавство. – 1987. – № 2.
11. Каранська М. У. Сполучники що і щоб і граматичні конструкції з ними в сучасній українській літературній мові. – К., 1962.
12. Касім Ю. Ф. Вигуки як слова, що супроводять речення // Наукові записки Одеського педінституту. Вип. філол. – Одеса, 1957. – Т. XVIII.
13. Колодяжний А. С. Прийменник: Матеріали до лекцій з курсу сучасної української літературної мови. – Х.: Вид-во Харків, ун-ту, 1960.
14. Коць Л. М. Дієприслівник у сучасній українській літературній мові. – К., 1964.
15. Крижанівська Н. О. Займенники і частки займенникового походження // Українська мова в школі. – 1957. – № 1.
16. Матвіяс І. Г. Курс сучасної української літературної мови. Морфологія. – К., 1962.
17. Матвіяс І. Г. Граматична категорія роду в іменниках першої відміни // Мовознавство. – 1963. – Т. XVIII.
18. Матвіяс І. Г. Синтаксис займенників в українській мові. – К., 1962.
19. Мелашенко Ю. Б. Предикативні форми на -но, -то у лінгвістичній термінології // Українська термінологія і сучасність: Зб. наук. пр. – К., 2001. – Вип. 4.
20. Павлович П. І. Вживання дієприслівників // Українська мова і література в школі. – 1965. – № 12.
21. Русанівський В. М. Структура українського дієслова. – К., 1971.
22. Русанівський В. М. Форма умовного способу і вираження значення умови в реченні // Українська мова і література в школі. – 1975. – № 6.
23. Самойленко С. П. Категорія роду // Українська мова і література в школі. – 1965. – № 10. – 1966. – № 5.
24. Симоненкова Л. М. Опрацювання дієприслівника // Українська мова і література в школі. – 1972. – № 9.

СИНТАКСИСУ

Рекомендована література

1. Бевзенко С. П., Литвин Л. П., Семеренко Г. В. Сучасна українська мова. Синтаксис. – К., 2005.
2. Вихованець Р. І. Граматика української мови: Синтаксис. – К., 1993.
3. Волох О. Т., Чемерисов М. Т., Чернов Є. І. Сучасна українська літературна мова. – К., 1984. – С. 242–253.
4. Дудик П. С., Прокопчук Л. В. Синтаксис української мови. – К., 2010.
5. Жовтобрюх М. А. Українська літературна мова. – К., 1984. – С. 194–253.
6. Кулик Б. М. Курс сучасної української літературної мови. – Ч. 2. – Синтаксис. – К., 1965.
7. Слинько І. І., Гуйванюк В. В., Кобилянська М. Ф. Синтаксис сучасної української мови: Проблемні питання. – К., 1994.
8. Сучасна українська літературна мова: Синтаксис / За заг. ред. І. Білодіда. – К., 1972.
9. Сучасна українська мова: Синтаксис / За ред. О. Пономаріва. – К., 1994.
10. Шульжук К. Ф. Синтаксис української мови. – К., 2004.

Допоміжна

1. Давидова Л. П. Із спостереження над структурою і функціями субстантивних словосполучень // Українська мова і література в школі. – 1971. – № 11. – С. 20–24.

2. Дудик П.С. Сурядні словосполучення: основні питання теорії // Проблеми граматики і лексикології української мови. – Зб. наук. праць. – К., 1998. – С. 3–9.
3. Дудик П.С. Словосполучення в українській літературній мові. – К., 1998. – 136 с.
4. Дудик П. С. Словосполучення, сполучення слів і слово // Система і структура східнослов'янських мов. – К.: НПУ ім. М. П. Драгоманова, 1998. – С. 208-213.
5. Кротевич Є. В. Типи підрядного зв'язку між словами в українській мові // УМЛШ. – 1954. – №2. Перевидання: Кротевич Є. Способи вираження підрядного зв'язку // Видатні вчені Львівського університету ХХ ст.: Є. В. Кротевич. – Львів: ЛНУ імені Івана Франка, 2002. – С. 61-84.
6. Кротевич Е. В. Словосочетание как строительный материал предложения // Вопросы славянского языкознания. – Львов, 1955. – Кн. IV. Перевидання: Кротевич Е. В. Словосочетание как строительный материал предложения // Видатні вчені Львівського університету ХХ ст.: Є. В. Кротевич. – Львів: ЛНУ імені Івана Франка, 2002. – С. 175-238.
7. Кучеренко І. К. Предмет і об'єкт синтаксису // Українське мовознавство. – К., 1973. – № 1.
8. Кучеренко І. Лексичне значення прийменника // Мовознавство. – 1973. – №3. – С.12-23; // Кучеренко І. Актуальні проблеми граматики. – Львів, 2003. – С. 38- 56.
9. Кучеренко І. Фразеологізм як об'єкт синтаксису // Українське мовознавство: Республіканський міжвідомчий збірник. – К.,1982. – №10. – С.9-15; також // Актуальні проблеми граматики. – Львів, 2003. – С. 58-66.
10. Меншиков І. І., Попова І. С. Структура словосполучення в сучасній українській літературній мові. – Дніпропетровськ, 2000. – 36 с.
11. Понасенко І. С. Ознаки сильного іменникового керування // Українське мовознавство. – К., 1985. – № 3. – с. 79-83.
12. Удовиченко Г.М. Словосполучення в сучасній українській літературній мові. – К., 1968. – 228 с.
13. Терлак З. М. Ад'єктивні словосполучення в аспекті норми // Матеріали міжнародної славістичної конференції пам'яті Костянтина Трофимовича. – Львів, 1998. – С. 247-250.
14. Терлак З. М. Варіантне керування прикметників у сучасній українській мові // Мова і духовність нації. – Львів, 1989. – С. 131-132.
15. Терлак З. Синтаксичні кальки в аспекті норми // Вісник Львівського університету. – Серія філол. 2004. – Вип. 34. – Ч.ІІ. – С.493-500.
16. Безпояско О.К. Інфінітив у функції другорядних членів // Укр. мова і літ. в школі. — № 3. – С. 51–53.
17. Вихованець Р.І. Називний, орудний і знахідний відмінки у функції присудка // Укр. мова і літ. в школі. — № 8. – С. 23–33.
18. Дудик П.С. Неповні речення в сучасній українській літературній мові // Дослідження з синтаксису української мови. – К., 1958. – С.129–260.
19. Дудик П.С. Синтаксис сучасного українського розмовного мовлення (Просте речення. Еквіваленти речення). – К., 1973.
20. Єрмоленко С.Я. Категорія предикативності // Синтаксис словосполучення і простого речення. – К., 1975. – С. 5–11.
21. Іваницька Н.Л. Взаємна зумовленість форм головних членів двоскладного речення // Укр. мова і літ. в школі. — № 10. – С. 28–34.
22. Іваницька Н.Л. Двоскладне речення в українській мові. – К., 1986.
23. Іваницька Н.Л. Синтаксис простого речення: Складні випадки аналізу. – К., 1989.
24. Іваницька Н.Л. Складений присудок як синтаксична структура // Синтаксис словосполучення і простого речення. – К., 1975. – С. 59–85.
25. Ключковський Б.Г. Прикладка і сполучення неприкладкового характеру // Укр. мова і літ. в школі. – – № 12. – С. 20–29.

26. Коструба П.П. До питання про поняття і класифікацію неповних речень // Питання українського мовознавства. – Кн.ІУ. – Вид. ЛДУ, 1960. – С. 38–75.
27. Коструба П.П. Поняття предикативності і проблема класифікації комунікативних одиниць мови // Проблеми синтаксису. – Львів, 1963. – С. 3–9.
28. Мановицька А.Я. Зв'язок присудка із звертанням // Укр. мова і літ. в школі. – – № 9. – С. 20–23.
29. Мановицька А.Я. Узгодження присудка із звертанням // Українське мовознавство. – – Вип. 2. – С. 52–61.
30. Мановицька А.Я. Стилiстично зумовлене узгодження присудка з підметом // Укр. мова і літ. в школі. – – № 11. – С. 73–76.
31. Москаленко Н.А. Підмети, виражені словосполученням // Укр. мова і літ. в школі. – 1970. – № 9. – С. 23–33.
32. Недбайло Л.І. Структура підмета // Синтаксис словосполучення і простого речення. – К., 1975. – С. 46–59.
33. Піскун Г.О. Складений підмет і його структурні типи // Синтаксична будова української мови. – К., 1968. – С. 73–83.
34. Плющ М.Я. Категорії суб'єкта і об'єкта в структурі простого речення. – К., 1986.
35. Сич В.Ф. Синтаксичні функції інфінітива // Укр. мова і літ. в школі. – – № 3. – С. 20–29.
36. Слинько І.І. Типи простих речень // Укр. мова і літ. в школі. – – № 9. – С. 48–53.
37. Слинько І.І. Чи є односкладні речення? // Мовознавство. – – № 4. – С. 48–53.
38. Швець І.Р. Синтаксичні функції інфінітива в сучасній українській літературній мові. – Одеса, 1972.
39. Шульжук К.Ф. Повні і неповні речення // Укр. мова і літ. в школі. – – № 6. – С. 25-30.

40. Висоцький А. В. З історії вивчення вставних і вставлених частин речення // Система і структура східнослов'янських мов. – К.: НПУ ім. М. П. Драгоманова, 1998. – С. 218-223.
41. Вольська Ю. В. Основні теоретичні засади ускладнення в сучасному українському мовознавстві // Вісник Житомирського державного університету імені Івана Франка. – 2004. – №19 – С. 230-234.
42. Гмир І. С. Вивчення дієприкметникового звороту // Українська мова і література в школі. – 1973. – №9.
43. Комарова З. І. Формально-синтаксичні і семантико-функціональні параметри дієприслівникових зворотів у структурі речення. – К., 2003 (Автореф).
44. Кульбабська О. В. Вторинна предикація та засоби її вираження у простому реченні // Вісник Житомирського державного університету імені Івана Франка. – 2006. – №27 – С. 108-111.
45. Кучеренко І.К. Вокатив як виразник функціонуючого члена речення // Проблеми синтаксису. – Вид. ЛДУ, 1963. – С. 64–73.
46. Кучеренко І.К. Логіко-граматична природа речень з узагальнюючими словами при однорідних членах // Мовознавство. — № 6.-С.3–12.
47. Кучеренко І.К. Логіко-синтаксична природа речень з однорідними членами // Мовознавство. — № 4. – С.29–37.
48. Кучеренко І.К. Речення з кількома присудками // Мовознавство. — № 5.
49. Кучеренко І.К. Синтаксичні функції вокатива і так зване звертання // Міжвуз. наук. конф. з питань синтаксису. – Львів, 1962. – С.39–43.
50. Павлович П. І. Вживання дієприслівників // Українська мова і література в школі. – 1965. – №12.
51. Скаб М. С. Функціональна сфера апелятивності у слов'янських мовах та її інтерпретація лінгвістами// Матеріали міжнародної славістичної конференції пам'яті К.Трофимовича. – Том 1. – Львів: Літопис, 1998. – С. 230-234.

52. Скаб М. С. Функціональна сфера апеляції в українській мові (семантика, граматика, прагматика, стилістика): Автореф. дис... д-ра філол. наук: 10.02.01 / НАНУ Ін-т української мови.– К., 2002. – 34 с.
53. Бевзенко С.П. Структура складного речення в українській мові. – К.,1987.
54. Богдан М. М. Складнопідрядні речення з підрядними означальними // УМЛШ – 1986. – №6. – С. 36-44.
55. Грищенко А.П. Складносурядне речення в сучасній українській літературній мові. – К., 1969.
56. Гуйванюк Н.В., Кульбабська О.В. Складні ускладнені речення: Теоретично-практичний блок. – Чернівці: Рута, 2003. – 145 с.
57. Довженко Г.Я. Неповні підрядні речення і другорядні члени речення, виражені порівняльними конструкціями // Укр. мова і літ. в школі. – – № 6. – С. 31–35.
58. Дорошенко С.І. Складні безсполучникові конструкції в сучасній українській мові. – К., 1980.
59. Дорошенко С.І. Складні безсполучникові конструкції в сучасній українській мові. – К.,1980.
60. Заборна М. С. Порівняльні конструкції в системі складнопідрядних речень української мови: Навчально-методичний посібник. – Тернопіль: Підручники і посібники, 2001.
61. Зарицька В. Г. Синкретичні типи підрядності в системі складного речення: Автореф. дис...канд. філолог. наук: 10.02.01. – Донецьк, 2004.
62. Кучеренко І.К. Зміст поняття “пряма мова” з погляду синтаксису. // Укр. мова і літ. в школі. – – № 7. – С. 24–28.
63. Кучеренко І.К. Складнопідрядні речення з кількома підрядними // Українська мова і література в школі.- 1973. – №5. – С.30-39.
64. Медушевський А.П. Структурно-семантична класифікація складнопідрядних речень // Укр. мова і літ. в школі. – – №10. – С.83–85.
65. Рожило Л.П. Співвідносність сполучникових і безсполучникових складних речень // Укр. мова і літ. в школі. – – № 10. – С.59–63.
66. Семенюченко М.Л. Розмежування часових і умовних підрядних речень // Укр. мова і літ. в школі. – – № 5. – С.34–37.
67. Христіанінова Р. О. Вивчення складнопідрядних речень у вузівському курсі синтаксису // Нові підходи до філології у вищій школі: Зб. наук. пр. (Матеріали IV всеукраїнської наукової конференції 14-18 вересня 1998 року) / За ред. доктора філол. наук, професора А.М.Наумова. – Запоріжжя: ЗДУ, 1998. – С. 133-134.
68. Христіанінова Р. О. Складнопідрядні супровідні речення: проблема інтерпретації // Мовознавчий вісник. – С. 250-259.
69. Христіанінова Р.О. Традиційні й нові класифікації складнопідрядних речень / Р. Христіанінова // Українська мова і література в школі : Науково-методичний журнал. – 2010. – N 1. – С. 35-38.
70. Шульжук К.Ф. Складні багатокомпонентні речення в українській мові. – К., 1986.
71. Шульжук К.Ф. Складні речення з різними видами зв'язку // Укр. мова і літ. в школі. – – № 7. – С. 44-48.

МЕТОДИКИ ВИКЛАДАННЯ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ

Підручники, посібники:

1. Костів О., Сколоздра-Шепітко О. Методика викладання української мови. Навчально-методичний посібник. – Львів, 2018. – 202 с.

2. Пентилюк М. Методика навчання української мови у таблицях і схемах: навч. посіб. / М. І. Пентилюк, Т. Г. Онукевич. – К. : «Ленвіт», 2006. – 134 с.
3. Кочан І. М., Захлюпана Н. М. Словник-довідник з методики викладання української мови / І. М. Кочан, Н. М. Захлюпана. – Львів : Видавничий центр ЛНУ ім. І.Франка, 2005. – 250 с.
4. Караман С. Методика навчання української мови в гімназії / С.О. Караман. – К. : Ленвіт, 2000. – 272 с.
5. Караман С. Практикум з методики навчання української мови в загальноосвітніх закладах: модульний курс: Посібник для студентів пед.університетів та інститутів/колектив авторів М. І. Пентилюк, С. О. Караман, О. В. Караман/ за ред. М. І. Пентилюк: – К.: Ленвіт, 2011. – 366 с.
6. Методика вивчення української мови в школі / О. М. Біляєв, В. Я. Мельничайко, М. І. Пентилюк та ін. – К. : Рад. ш., 1987. – 246 с.
7. Методика викладання української мови в середній школі / І. С. Олійник, В. К. Іваненко, Л. П. Рожило, О. С. Скорик. – К. : Вища школа, 1979. – 309 с.
8. Методика викладання української мови в середній школі [за ред. С. Чавдарова і В. Масальського]. – К. : Рад. шк., 1962. – 371 с.
9. Методика викладання української мови в середніх освітніх закладах / [за ред. М. Пентилюк]. – К. : Ленвіт, 2009. – 400 с.
10. Наумчук М.М., Лушпинська Л.П. Словник-довідник основних термінів і понять з методики української мови: навчально-методичний посібник / М.М. Наумчук, Л.П. Лушпинська. – Тернопіль: Астон, 2003.
11. Плиско К. Теорія і методика навчання української мови в середній школі / Катерина Плиско. – Харків : ХДПУ, 2001. – 115 с.
12. Практикум з методики навчання української мови / Колектив авторів за редакцією М. І. Пентилюк. – К. : Ленвіт, 2003. – 302 с.
13. Практикум з методики навчання української мови в загальноосвітніх закладах : модульний курс : посібник для студентів / Кол. авторів за ред. М. І. Пентилюк. – К. : Ленвіт, 2011. – 366 с.
14. Словник-довідник з української лінгводидактики : навч. посіб. / Кол. авторів за ред. М.І. Пентилюк – К. : Ленвіт, 2015. – 320 с.
15. Словник-довідник з української лінгводидактики : навчальний посібник. / [за ред. М. І. Пентилюк] [О. М. Горошкіна, Н. Єсаулова, О. Лук'янченко та ін.]. – К. : Ленвіт, 2003. – 149 с.

Періодичні видання:

1. Дивослово (<https://dyvoslovo.com.ua>)
2. Українська мова в школі
3. Українська мова та література в школі (Сторінка журналу на сайті Інституту педагогіки НАПН України – http://undip.org.ua/news/fahovi_detail.php?ID=372)
4. Українська мова й література в середніх школах, ліцеях, гімназіях, колегіумах.
5. Урок української.
6. Українська мова та література (газета)
7. Рідна школа.
8. Українська мова. (Сторінка журналу на сайті НАН України <http://www1.nas.gov.ua/>)
9. Мовознавство (<https://movoznavstvo.org.ua>)
10. Відкритий урок: розробки, технології, досвід (http://osvita.ua/publishing/open_lesson).
11. Проблеми сучасного підручника: збірник наук. праць (<http://ipvid.org.ua/>).

ДОДАТКОВА

Підручники, посібники

1. Алексюк А. М. Методи навчання і методи учіння / Анатолій Миколайович Алексюк. – К. : Знання. – 1980. – 48 с.
2. Андрущенко В.Я. Методика переказу в середній школі / В.Я. Андрущенко. – К., 1958.
3. Білоусенко П. Проблемно-ситуативні завдання на уроках української мови : посібник для вчителя / П. І. Білоусенко, В. В. Явір. – К. : Освіта, 1992. – 128 с.
4. Біляєв О. Сучасний урок української мови : навч.-метод. посібник / Олександр Михайлович Біляєв. – К. : Радянська школа, 1981. – 176 с.
5. Бровко О.О., Горошкіна О.М., Нікітіна А.В., Порохня Л.В., Шестопалова Т.П. Позакласна робота з української мови і літератури: олімпіади, науково-дослідницька робота. / О.О. Бровко, О. М. Горошкіна, А. В. Нікітіна, Л. В. Порохня, Т. П. Шестопалова. – Луганськ, 2005.
6. Бутенко Н. Ю. Комунікативні процеси у навчанні / Н. Ю. Бутенко. – К. : КНЕУ, 2004. – 383 с.
7. Варзацька Л. Інтегровані уроки рідної мови і мовлення. 5 клас. Посібник для вчителя / Лариса Олександрівна Варзацька. – Тернопіль : Навчальна книга – Богдан, 2010. – 120 с.
8. Варзацька Л. Формування оргдіяльнісних умінь на уроках української мови в старшій школі на академічному рівні: метод. посіб. /Лариса Олександрівна Варзацька. – К. : Педагогічна думка, 2012. – 144 с.
9. Ващенко Г. Загальні методи навчання : підручник для педагогів / Григорій Григорович Ващенко. – Київ : Укр. видав. спілка, 1997. – 441 с.
10. Дичківська І. М. Інноваційні педагогічні технології / І. М. Дичківська. – К. : Академвидав, 2004. – 352с.
11. Дідук Г. І. Лінгвостилістичні та комунікативно-ситуативні вправи на уроках української мови у 5 – 7 класах / Г. І. Дідук. – Тернопіль : Навчальна книга – Богдан, 2004. – 80 с.
12. Дороз В.Ф. Методика навчання української мови в загальноосвітніх закладах: Навчальний посібник / В.Ф. Дороз. – К., 2008.
13. Духовна М.М. Кабінет української мови у середньому і вищому навчальному закладі : навчальний посібник для загальноосвітніх і вищих навчальних закладів / М. М. Духовна. – К., 1995.
14. Енциклопедія освіти / Акад. пед. наук України [головний ред. В. Г. Кремень]. – К. : Юрінком Інтер, 2008. – 1040 с. Енциклопедія педагогічних технологій та інновацій / автор-укладач Н. П. Наволокова. – Х. : Вид. група «Основа», 2009. – 176 с.
15. Кочан І. М., Захлюпана Н. М. Українська лінгводидактика в іменах : словник-довідник. – Львів, 2011. – 237 с.
16. Кочан І. М., Захлюпана Н. М. Українські лінгводидакти крізь призму часу : словник-довідник. – Львів : ПАІС, 2009. – 168 с.
17. Когут О.І. Інноваційні технології навчання української мови і літератури / Ольга Когут. – Тернопіль : Астон, 2005. – 204 с.
18. Кращі позакласні заходи з української мови та літератури. – Випуск 1. / уклад. Є. І. Науменко. – Х. : Вид. група «Основа», 2012. — 171, [5] с
19. Кузьмінський А. І. Технологія і техніка шкільного уроку : навч. посіб. / А. І. Кузьмінський, С. В. Омеляненко. – К. : Знання, 2010. – 335 с.
20. Кулінська Л.П. Екранна і звукова наочність на уроках української мови. Посібник для вчителів / Л.П. Кулінська. – К., 1986. – 118 с.
21. Лукач С. Бесіда на уроках мови : посібник для вчителя / С. П. Лукач. – К. : Радянська школа, 1990. – 112 с.

22. Мельничайко В. Я. Лінгвістика тексту у шкільному курсі української мови: посібник для вчителів / В. Я. Мельничайко. – К. : Радянська школа, 1986. – 168 с.
23. Мельничайко В. Я. Творчі роботи на уроках української мови / В. Я. Мельничайко. – К., 1984. – 224 с.
24. Мельничайко В. Я. Удосконалення змісту і методів навчання української мови / Мельничайко В. Я., Пентиліук М. І., Рожило Л. П. – К. : Радянська школа, 1982. – 192 с.
25. Мельничайко О. Рідна мова. Комунікативні вправи : навч. посіб. / О. І. Мельничайко. – Тернопіль : Навчальна книга – Богдан, 2004. – 48 с.
26. Методика навчання української мови в початковій школі : навчально-методичний посібник / [за наук. ред. М. С. Вашуленка]. – К. : Літера ЛТД, 2012. – 364 с.
27. Могила Н. М. З живого джерела. Позакласна робота з мови / Н. М. Могила. – К. 1997
28. Нестандартні уроки в школі та їх аналіз : навч.-метод. посібник. – [за ред. Н. М. Островерхової]. – К. : Видавництво Харитоненка, 2003. – 152 с.
29. Нові педагогічні та інформаційні технології в системі освіти: навчальний посібник для студентів пед. вузів / Є. С. Полат, М. Ю. Бухаркін, М. В. Моїсеєва, А. Є. Петров. – М. : Академія, 2000. – 272 с.
30. Омельчук С. А. Усі уроки української мови. 5 клас / С. А. Омельчук, А. І. Ляшкевич та ін. – Харків : Основа, 2009. – 478 с.
31. Онищук В. Типи, структура і методика уроку в школі / В. Онищук. – К. : Радянська школа, 1973. – 159 с.
32. Остапенко Н. Технологія сучасного уроку української мови : навч. посібник / Н. М. Остапенко, Т. В. Симоненко, В. М. Руденко. – К. : ВЦ «Академія», 2011. – 248 с.
33. Плиско К. Принципи, методи і форми навчання української мови (теоретичний аспект) : навч. посіб. / К. М. Плиско. – Х. : Основа, 1995. – 240 с.
34. Плющ М. Я. Вивчення морфології в 5 – 6 класах : посібник для вчителів / М. Я. Плющ. – К. : Радянська школа, 1988. – 168 с.
35. Пометун О. Інтерактивні технології навчання : Теорія, практика, досвід : метод. посібник / О. Пометун, Л. Пироженко. – К. : АСК, 2002. – 135 с.
36. Пометун О. Сучасний урок. Інтерактивні технології навчання : наук.-метод. посіб. / О. І. Пометун, Л. В. Пироженко ; [за ред. О. І. Пометун]. – К. : А.С.К., 2004. – 192 с.
37. Пометун О. І. Енциклопедія інтерактивного навчання / О. І. Пометун. – К. : АСК, 2007. – 144 с.
38. Пометун О. І. Інтерактивні методики та система навчання / О. І. Пометун. – К. : Шкільний світ, 2007. – 112 с.
39. Семенов О., Грищенко О. Інтегративні основи розвитку педагогічної майстерності вчителя гуманітарних дисциплін: посіб. / Олена Семенов, Ольга Грищенко. Київ, 2015. – 217 с.
40. Сидоренко В. В. Шляхи удосконалення професійної компетентності учителя української мови та літератури в умовах особистісно орієнтованого навчання : навч.-метод. посібник / Вікторія Вікторівна Сидоренко. – Донецьк : Каштан, 2008. – 193 с.
41. Скуратівський Л. В. Пізнавальні завдання з української мови / Л. В. Скуратівський. – К., 1989. – 142 с.
42. Стельмахович М. Розвиток усного мовлення на уроках української мови в 4 – 8 класах / М. Стельмахович. – К. : Радянська школа, 1976. – 188 с.
43. Стельмахович М. Г. Система роботи з розвитку зв'язного мовлення в 4 – 8 класах / М. Г. Стельмахович. – Київ : Радянська школа, 1981. – 132 с.
44. Стріха А. Д.; Гуревич А. Ю. Цікава граматики / А. Д. Стріха, А. Ю. Гуревич. – К. Рад. шк. 1991. – 112 с.
45. Технологія сучасного уроку рідної мови / Н. Голуб, О. Дяченко, Н. Остапенко, В. Шляхова. – Черкаси : Відлуння, 1999. – 128 с.
46. Технологія сучасного уроку рідної мови: навчальний посібник / Н. М. Остапенко, Т. В. Симоненко, В. М. Руденко. – К., 2012.

47. Українська мова. 5 – 6 класи. Розвиток ситуативного мовлення : навчальний посібник / Н. Ф. Баландіна, А. П. Безноса, О. В. Волошко, О. І. Кобзар та ін. / [за ред. Н. Ф. Баландіної]. – Х. : Вид-во Ранок, 2007. – 270 с.
48. Функції і структура методів навчання / [за ред. О. В. Онищука]. – К. : Радянська школа, 1979. – 159с.
49. Фурсова Л. Інтегровані уроки мови й літератури : проблемний підхід / Л. Фурсова, Н. Гайдукова, С. Гулькіна, Є. Ісайкіна, І. Коробко та ін. – Тернопіль Мандрівець, 2008. – 224 с.
50. Хом'як І. М. Наукові основи навчання орфографії в середній школі / Іван Миколайович Хом'як. – Рівне : ППФ «Волинські обереги», 1998. – 228 с.
51. Чернецька Т. Сучасний урок : теорія і практика моделювання : [навч. посібник] / Т. І. Чернецька. – К. : ТОВ «Праймадрук», 2011. – 352 с.
52. Шарко В. Д. Сучасний урок : технологічний аспект / посібник для вчителів і студентів / Валентина Дмитрівна Шарко. – К. : СПД Богданова А. М., 2007. – 220 с.
53. Шкільник М. Формування в учнів граматичних понять іменника : посібник для вчителів / М. М. Шкільник. – Київ : Радянська школа, 1962. – 166 с.

Критерії оцінювання

А 91-100 балів 5 відмінно

- глибоке знання і розуміння теоретичного матеріалу;
- виконання всіх практичних і тестових завдань;
- засвоєння тем, винесених на самостійне опрацювання;
- виконання всіх завдань для самостійної роботи;
- висока активність на практичних заняттях (відповіді, доповнення тощо);
- успішне складання 2 семестрових тестів (25-30 балів із максимальних 30);
- сума балів за семестр та підсумковий комплексний екзаменаційний тест відповідає критеріям оцінки **А**.

Б 81-90 балів 4 дуже добре

- ґрунтовне знання теоретичних питань;
- виконання всіх практичних та основних тестових завдань;
- виконання основних теоретичних і практичних завдань для самостійної роботи;
- достатня активність на практичних заняттях;
- успішне складання 2 семестрових тестів (23-25 балів із максимальних 30);
- сума балів за семестр та підсумковий комплексний екзаменаційний тест відповідає критеріям оцінки **Б**.

С 71-80 балів 4 добре

- достатнє засвоєння теоретичного матеріалу;
- виконання основних практичних та тестових завдань;
- виконання більшої частини теоретичних і практичних завдань для самостійної роботи;
- активність на практичних заняттях;
- успішне складання 2 семестрових тестів (не менше 20 балів із максимальних 30).
- сума балів за семестр та підсумковий комплексний екзаменаційний тест відповідає критеріям оцінки **С**.

Д 61 – 70 балів 3 задовільно

- засвоєння основних теоретичних тем;
- виконання більше як половини практичних і тестових завдань;
- виконання не менше половини теоретичних і практичних завдань для самостійної роботи;

- деяка активність на практичних заняттях;
- складання 2 семестрових тестів (15-20 балів із 30 максимальних);
- сума балів за семестр та підсумковий екзаменаційний тест відповідає критеріям оцінки **D**.

E 51 – 60 3 достатньо

- часткове засвоєння основних теоретичних питань;
- виконання основних теоретичних і практичних завдань для самостійної роботи;
- відвідування практичних занять;
- позитивне складання 2 семестрових тестів (10-15 балів із 30 максимальних);
- сума балів за семестр та підсумковий екзаменаційний тест відповідає критеріям оцінки **E**.

F “незадовільно” (31 - 50 балів)

- студент не дає відповідей на теоретичні запитання (не знає системи термінів, предмету, завдань цієї науки про мову, класифікації мовних явищ, типів та видів мовних явищ), відповідає тільки частково на окремі питання;
- не виявив знань додаткової та основної літератури з українського мовознавства;
- не може виявити та проаналізувати більшість мовних явищ;

FХ “незадовільно” (до 30 балів)

- студент не дає відповідей на теоретичні запитання (не знає системи термінів, предмету, завдань цієї науки про мову, класифікації мовних явищ, типів та видів мовних явищ);
- не виявив знань додаткової та основної літератури з українського мовознавства;
- не зміг виявити та проаналізувати мовних явища;